

Rikkakasvien katekokeet herukalla 2024

Marjava – Kestävyyttä marjojen tuotantoketjuihin

Saara Tuohimetsä, Luonnonvarakeskus, saara.tuohimetsa@luke.fi + hanketiimi

TP 3 Kasvinsuojelu

- Ideana edistää kasvinsuojeluaineettomia ja muovittomia ratkaisuja marjojen kasvinsuojeluun
- Kesällä 2024 toteutettiin kaksi katekoetta mustaherukan rikkakasvien torjuntaan keskisuomalaisilla herukkatiloilla
- Kokeissa seurattiin rikkakasvilajistoa ja sen peittävyyttä koeruuduissa läpi kesän
- Kontrollina täysin käsittelemätön ruutu
- Mustaherukkapensaat molemmissa kokeissa 3-vuotiaita ja sadontuotantoon lannoitettu ja kalkittu keväällä ennen kokeiden pystyttämistä

Euroopan unionin
osarahoittama

plastlife.fi | #plastlife |

Koe A, perustaminen 17.5.2024

Yksikesäinen koe, koska kasvusto meni vaihtoon (lajikevaihdon vuoksi) syksyllä.

Aiempi rikkahallinta: glyfosaattikäsittely 2022, mekaaninen torjunta 2023

Lajike: Delikatessnaja, istutusväli 60 cm

Koeruutu: ~60 x 60 cm (yksi pensas)

Lohkoja: 5 (toistot)

Katteina:

- hamppumatto (54 cm leveä, 4 mm paksu, luvattu kestää yksi kasvukausi) (Fibersys, alkuperä Ukraina)
- hamppupäistäre (muutaman senttimetrin mittaista hampun varsisilppua, sivuvirta öljyhampun tuotannosta) (Fibersys, alkuperä Ukraina) (ruudussa 15 l, 4-5 cm paksulti)
- Kuortuva, nestemäisenä levitettävä puukuidun ja pyrolyysinesteen seos, "kuitukate" – yhteistyö PlastLIFE –hankkeen kanssa (ruudussa 7,5 l)
- Käsittelemätön
- Glyfosaattiruiskutus, kerta-annostelu

Havainnot 17.5., 30.5., 18.6., 16.7., 5.8., 25.9.

Koe A Rikkalajistoa

- Hiirenvirna
- Piharatamo
- Rönsyleinikki
- Sarjakeltano
- Niittysuolaheinä
- Lehtohorsma
- Pelto-ohdake
- Voikukka, niittynurmikka

Hampumatto ja kuitukate asennettuina 17.5.

Koeruudut 26-30

Tuloksia 5.8.24

- Käsittelemättömissä ruuduissa rikkapeittävyys keskimäärin 68 %.
- Katteista hamppukuitumatto oli paras estämään rikkoja, siitä ei ollut päässyt kasvamaan mikään läpi. (rikkapeite -35 %-yks.)
- Piharatamo osittain selvinnyt glyfosaatista? Glyfosaatilla rikkojen määrä väheni ~2,5 kk:ssa 23 %-yksikköä, lähes olemattomiin (KA 5 %).
- Hamppupäistäreellä rikkojen peittävyys oli keskimäärin 20 %.
- Kuortuva, nestemäisenä levitettävä kuitukate (PlastLife) toimii myös hyvin, katteesta pääsi joitakin vahvimpia juuririkkakasveja (lähinnä piharatamoa, pelto-ohdaketta ja rönnsyleinikkiä) kasvamaan läpi heti levityksen jälkeen: elokuun alussa rikkakasvien peittävyys koeruuduissa oli 5–30 % (KA 16 %). Kuitukatteen toimivuutta voisi todennäköisesti parantaa aikaisemmalla kevätlevityksellä ja paksummalla katekerroksella. Elokuun alussa ”kuitukakku” oli kostea ja sen pinnalle oli itänyt rikkoja.
- Kaikki katteet pysyivät kesän hyvin paikallaan ja hajoamatta.

5.8.24 katteet hyvin paikallaan: sekä matto (kuva vas.) että kuitukate (oik.)
kestäneet hyvin.

Hamppumatto ankkuroitu rautalangalla (kerättiin syksyllä pois). Syyskuun lopussa
katteet edelleen kasassa, mutta läpikosteita ja kuitukatteelle itänyt siemenriikkaa.

Koe B, Perustaminen 10.6.2024

Kaksikesäinen koe, jatkuu 2025

Aiempi rikkahallinta: biohajoava muovi, jonka vähät jäänteet poistettiin rivistä ennen koetta

Lajike: Hedda, istutusväli 50 cm

Koeruutu: 100 cm x 60 cm (2 pensasta)

Lohkoja: 4 (toistot)

Katteina:

- Hamppumatto (Fibersys)
- Ylivuotinen männynkuorike (Versowood Hankasalmi) (ruudussa 30 l, 4-5 cm paksulti)
- Rouhea samanvuotinen männynkuorike (Versowood Hankasalmi) (40 l)
- Kuorihiekka (puun kuori, mänty, kuusi, koivu + hiekka; tilavuuspaino 505 kg/m³) (Metsä Fibre Oy Äänekoski, biotuotetehtaan sivuvirta) (30 l)
- Käsittelemätön

Havainnot: 10.6., 1.7., 1.8., 25.9.

Kuorihiekka ja hamppumatto asennettuina 10.6.

Koe B, rikkalajistoa

- Valkoapila, piharatamo
- Sarjakeltano
- Voikukka, hiirenvirna
- Ahusuolaheinä, lemmikki
- Maitohorsma
- Ahomansikka, pelto-orvokki (1-v)
- Niittynurmikka, kissankello
- Muita vähäisempiä: joku tädyke, siankärsämö, savijäkkärä (1-v)

Koe B, Kuvia 1.8. (lohko 3)

Käsittelemätön

Kuorihiekka

Hampumatto

Rouhea
männynkuori

Yhden talven
aumattu
männynkuori

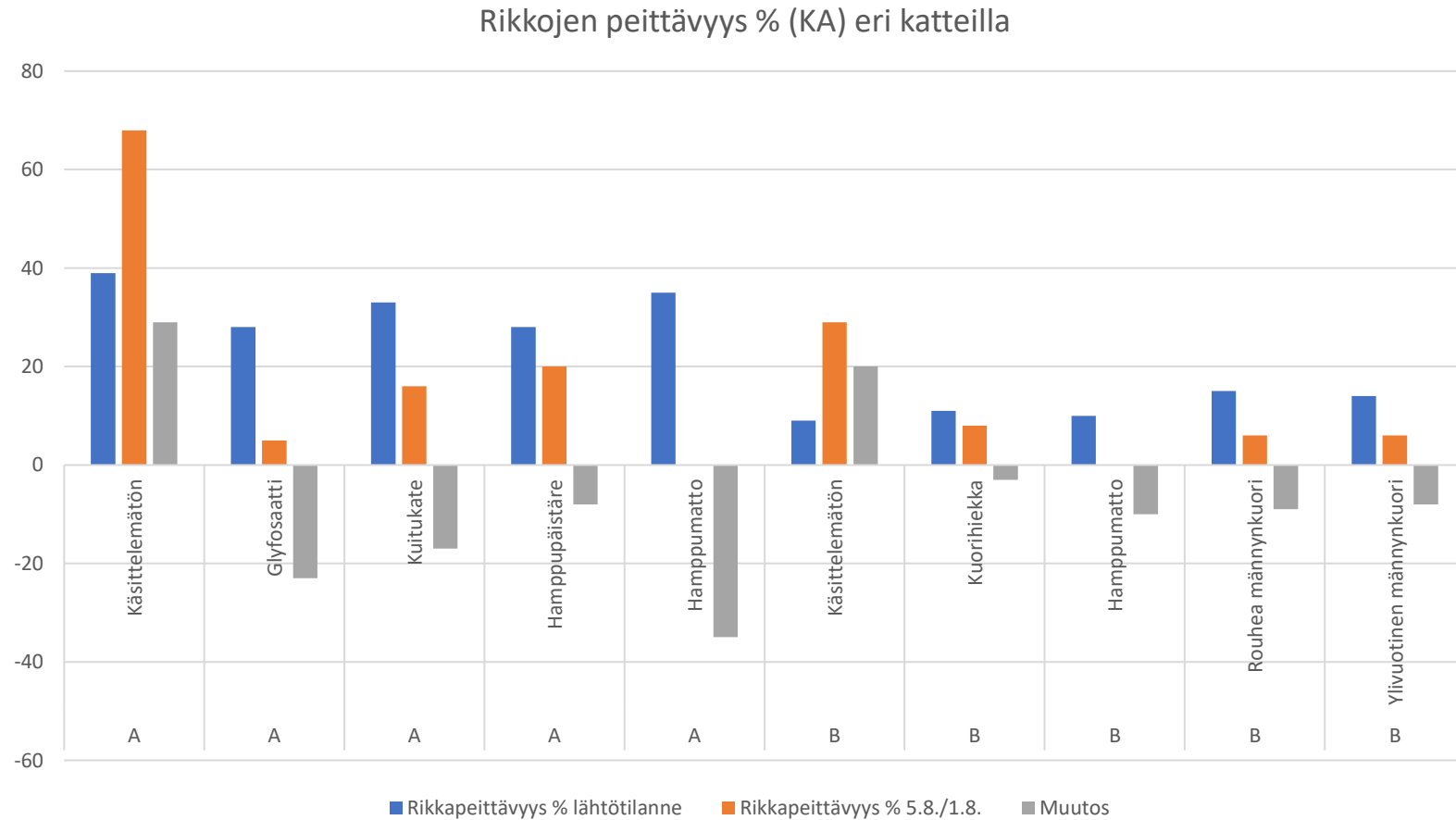
25.9.2024

Ilman katetta rivivälinurmi todennäköisesti leviää pensaiden tyvelle tulevina kesinä

Tuloksia kokeista

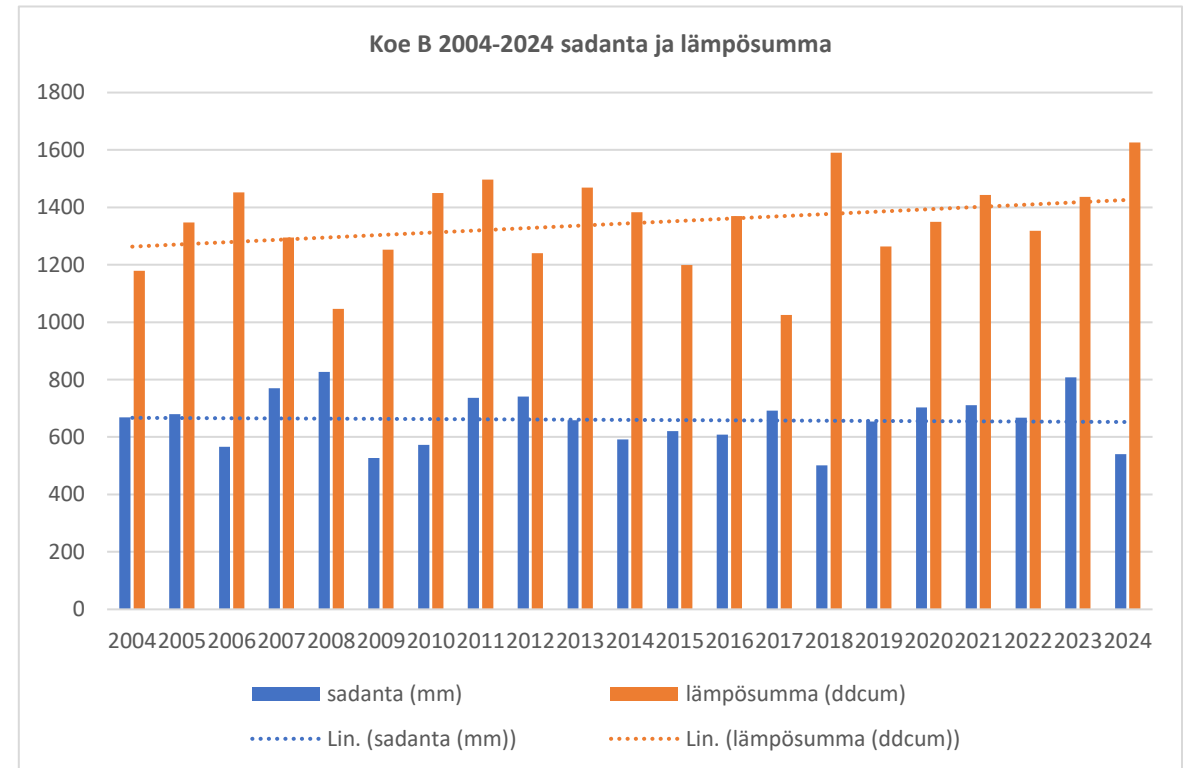
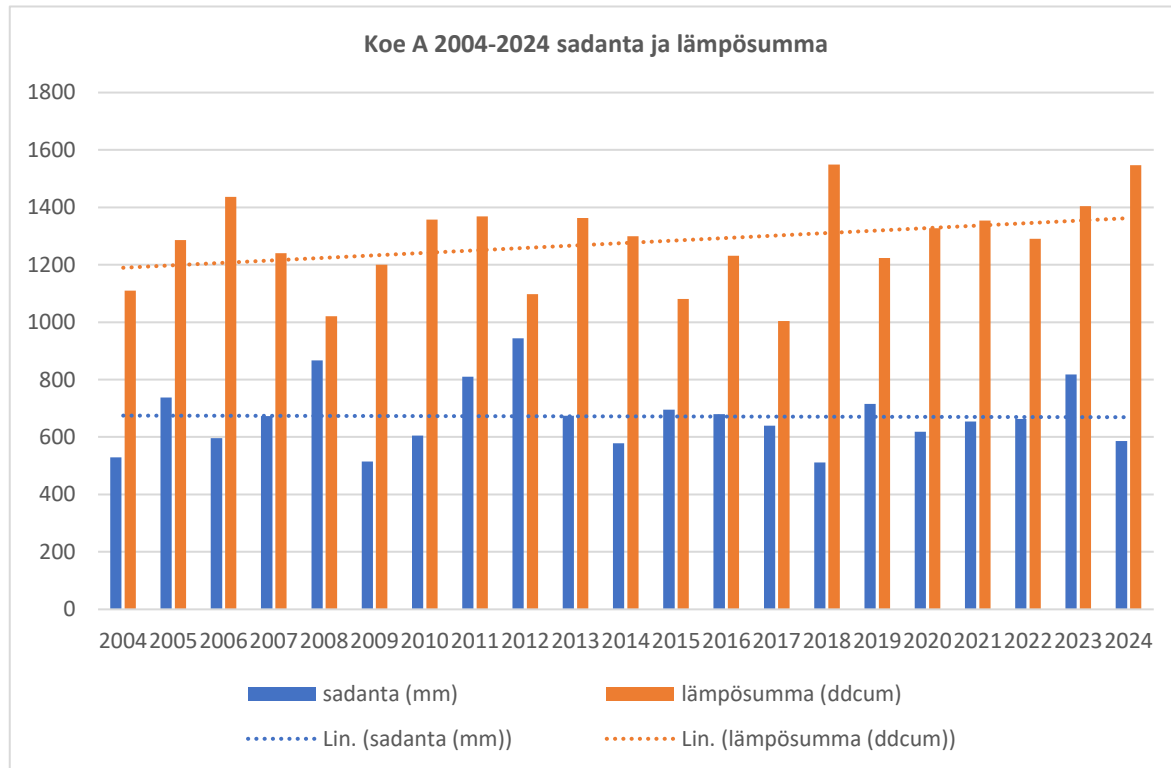

- Kokeessa B lähtötilanne rikkojen suhteen maltillisempi -> muutos pienempi
- Käsittelemättömissä ruuduissa rikkojen määrä kasvoi 29 (A) ja 20 %-yks. (B)
- Katteilla rikkojen määrä väheni.

Kuuma vuosi 2024!

2024	Lämpösomma (kum)	
Pvm	Tila A	Tila B
17.5.	84	90,8
30.5.	235	251,2
10.6.	350,8	377,1
18.6.	422,2	455,5
16.7.	747,8	800,6
5.8.	1005,5	1069,5
25.9.	1489,9	1575,5

*) 2024 sadanta loppuu 14.11.2024 (lisättävä n. 100 mm)

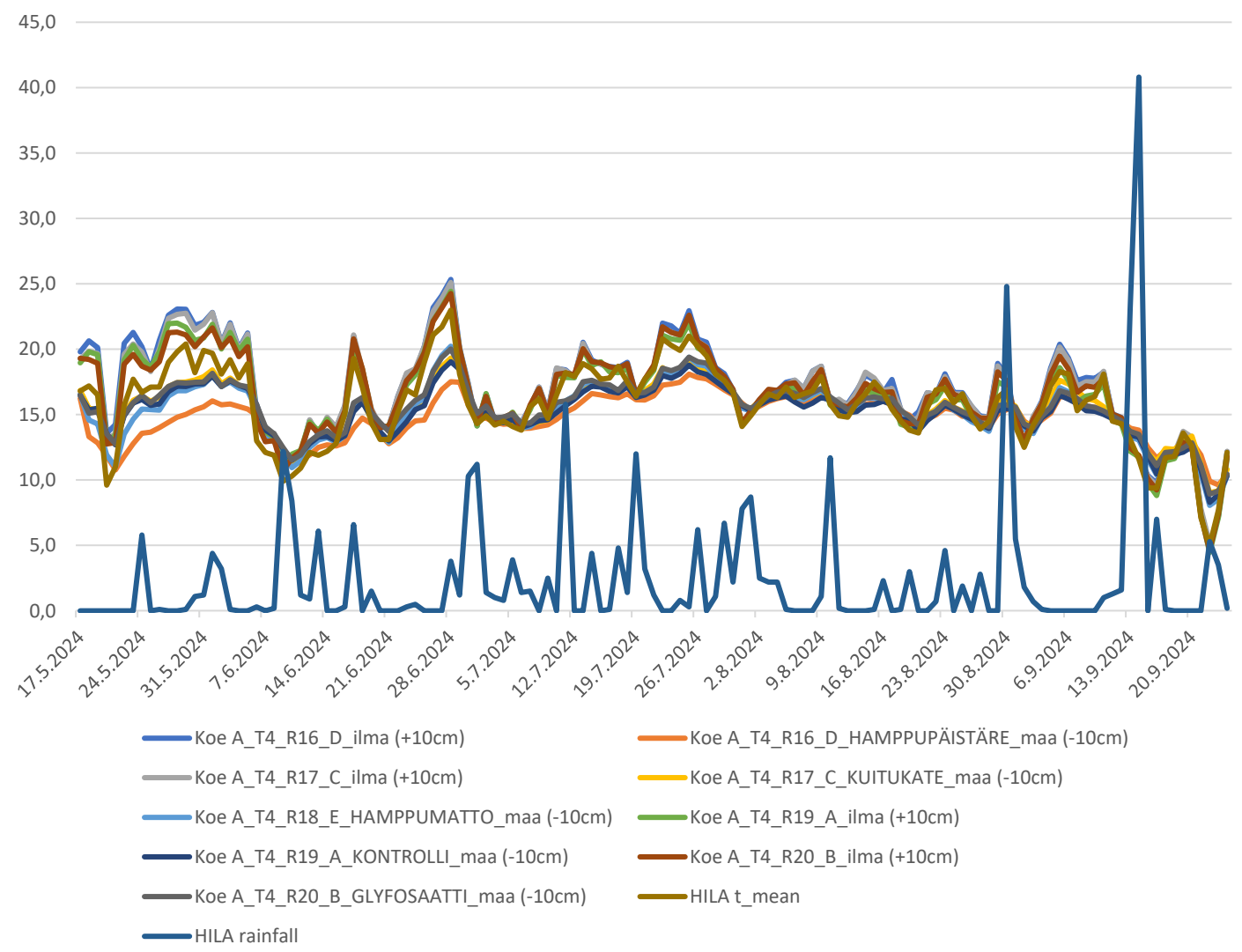
Lähde: hila-aineisto, Ilmatieteen laitos

Lämpötilaseuranta ilma (10 cm) ja katteen alla maan sisässä (-10 cm).

Lämpötila ja sadanta hila-aineisto, Ilmatieteen laitos.

Koe A Lämpötilat °C ja sadanta mm

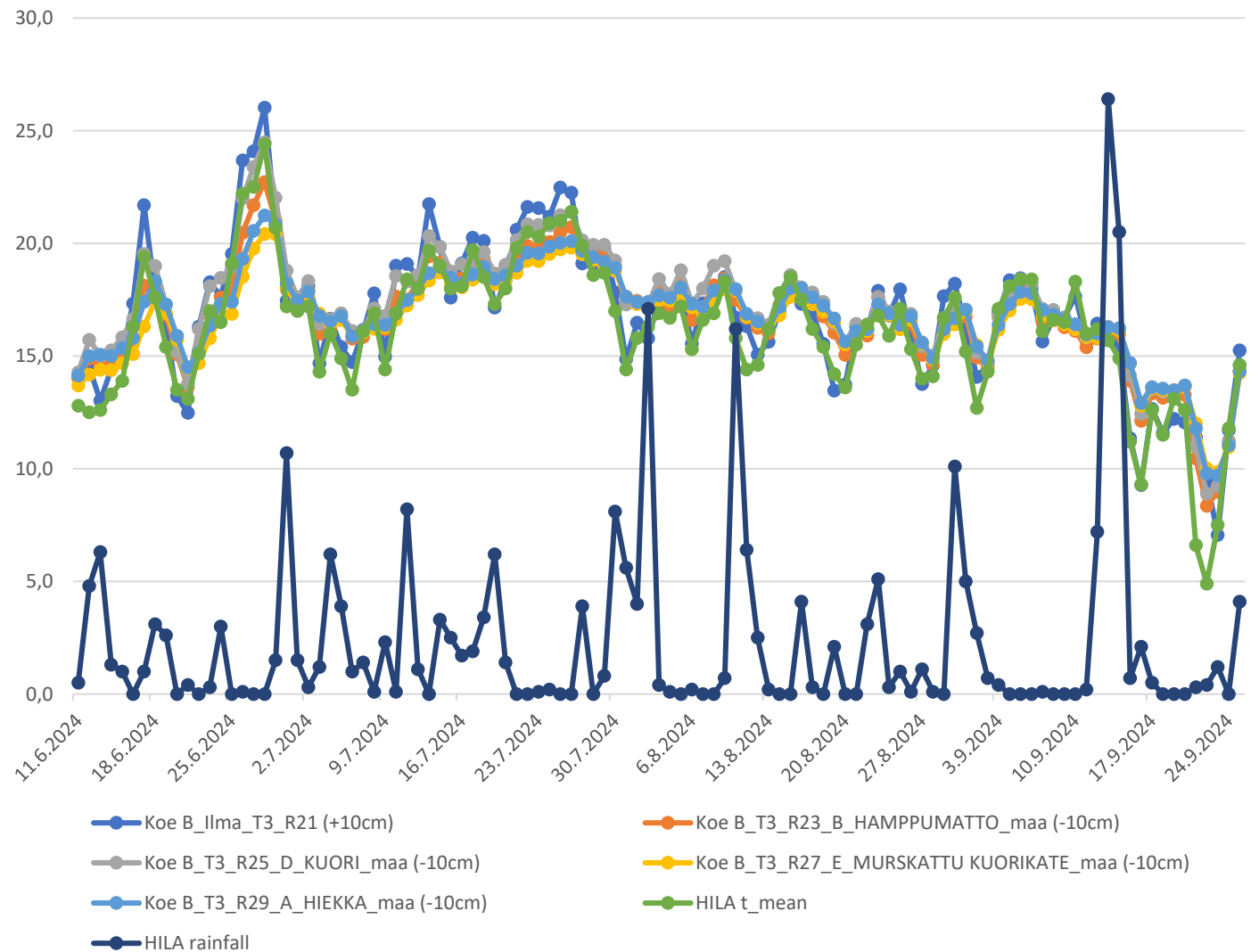

Lämpötilaseuranta ilma (10 cm) ja katteen alla maan sisässä (-10 cm).

Lämpötila ja sadanta hila-aineisto, Ilmatieteen laitos.

Koe B Lämpötilat °C ja sadanta mm

Yhteenvetoa

Hamppumatosta ei päässyt kasvamaan mikään läpi yhdessä kasvukaudessa. Sen miinuspuolina vaikea asentaminen (verrattuna irtolevitettäviin katteisiin), kallis hinta (kustannuksilta tällä hetkellä mahdoton marjatioilla).

Glyfosaatti rikkapeittävyydellä arvioiden ”toiseksi paras” yhden kesän tarkastelussa. Kustannustehokas ja helppo.

Hamppupäistäre todennäköisesti kosteana helpompi levittää. Pysyi kuitenkin hyvin paikallaan (ei levinnyt). Vahvoja rikkoja pääsee läpi noin 5cm kerroksesta. Miten lähtee maatumaan, kestääkö toisen kasvukauden?

Kuortuva kuitukate estää tehokkaasti rikkoja, kun on levitetty riittävän aikaisin keväällä ja riittävän paksuna kerroksena (mieluiten uuteen kasvustoon). Miinuspuolina loppukesän vettyminen ja hyvä alusta siemenrikkojen itämiselle. Monivuotisuus?

Rouhea kuorike ja **kuorihiekka** estävät myös tehokkaasti rikkoja. Kuorihiekka edullinen sivuvirta (logistiikkakulut kauas?).

Maatumisen aloittanut kuorike kenties heikompi este, mutta sekin paljon parempi kuin käsittelemätön.

”Loppuhavainnot” elokuun lopussa/syyskuun alussa. Syyskuun loppu liian myöhä lämpimänäkin kesänä (mm. rikkoja lakastunut, pensaiden lehdet varisemassa ts. vaikea havainnoida).

Mitkä merkitsevät katteen valinnassa?

- Mikä merkitys monivuotisilla katteilla on esimerkiksi lannoitteiden levitykseen?
- Helppo asentaminen. Voisiko esimerkiksi uusia mattomaisia katteita levittää mansikkamuovin levityskalustolla?
- Katteen hinta ja saatavuus
- Sivuvirtoina syntyvien katteiden logistiikka tilalle
- Katteen kestäminen monivuotisella viljelmällä (investoinnin kannattavuus / autetaan viljelmän kasvuunlähtövaiheessa)
- Mikä merkitys katemateriaalilla on mm. maan mikrobitoimintaan ja eliöstöön?

Iso kiitos yhteistyötiloille!

Mitä kokeillaan ensi kesänä? 😊